

2015-11-30

Betesresan

Djurvälstånd och framtidstro!

Rapport av World Animal Protection Sverige

November 2015

Kontaktpersoner

Generalsekreterare Roger Pettersson

rogerpettersson@worldanimalprotection.se

Sakkunnig Elisabeth Tjärnström

elisabethtjarnstrom@worldanimalprotection.se

Innehåll

1. Inledning	4
2. Beteshistoria	4
3. Forskningen om bete	5
4. Konsumenternas attityder	6
5. Betesreglerna i Finland och djurvälstånd	7
6. God investering eller endast kostnader	8
7. Röster från betesresan – och våra kommentarer	9
8. Förslag på åtgärder	12
9. Avslutning	13

1. Inledning

World Animal Protection är en av världens största globala djurskyddsorganisationer. En av våra fokusfrågor är att förbättra mjölkors hälsa och välfärd. Vi arbetar bland annat för minimiregler för mjölkkor på EU-nivå. Vi uppmanar även konsumenter och upphandlare att välja svenska mejeriprodukter, på grund av vårt jämförelsevis goda djurskydd. Under sommaren och hösten 2015 besökte World Animal Protection Sverige fem mjölkproducenter. Syftet med denna "betesresa" var att inhämta synpunkter direkt från primärproducenter. Det vi främst var intresserade av var hur de såg på det svenska kravet om att kor ska hållas ute på bete under sommarperioden.

Under resan mötte vi producenter som var mycket positiva till vårt initiativ att träffa dem. Samtalsklimatet var gott och vi vill tacka alla som vi har träffat för att ni tog er tid till att ta emot oss ute på era gårdar.

Den här rapporten innehåller en kort sammanfattning om beteshistorien, forskningen om bete samt konsumenternas attityder, en diskussion kring betesreglerna i Finland och möjligheterna till djurvälståndssättning samt en diskussion kring huruvida det är en god investering att hålla kor på bete eller om det endast är förknippat med kostnader. Vi har också tagit med citat från de producenter vi träffat under betesresan, som illustrerar många av nyckelfrågorna i debatten. Dessa kommentarer vi och avslutar därpå rapporten med ett antal förslag på åtgärder som vi tror kan gynna såväl mjölkorna som de svenska mjölkproducenterna.

Denna rapport har skickats till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht, skolminister Gustaf Fridolin, konsumentminister Per Bolund samt Leif Denneberg, generalsekreterare för Jordbruksverket. Rapporten har också skickats för kännedom till dialoggruppen för den svenska livsmedelsstrategin.

2. Beteshistoria

Det svenska kravet på att kor ska vara ute på bete infördes i djurskyddslagen 1988. I propositionen till djurskyddslagen (1987/88:93) skrev den dåvarande departementschefen följande om kravet på bete:

"För både bundna kor och kor i lösdrift bör dock krav ställas på betesgång. Särskilt viktigt är detta naturligtvis för de djur som står uppbundna resten av året. I det traditionella sättet att hålla mjölkkor har också ingått att låta djuren gå på bete under sommarhalvåret. Inomhushållning sommartid har visats öka frekvensen av vanliga och viktiga sjukdomar. Kravet på betesgång är därför mycket viktigt. Betesgång ger dessutom djuren ett allmänt välbefinnande och god motion samtidigt som djuren får möjligheter till ett naturligt beteende".

Sedan djurskyddslagen kom 1988 har flera förändringar skett och bland annat har reglerna för bete uppdaterats. Senast 2013 ändrades reglerna efter att Jordbruksverket fått synpunkter från

djurskyddskontrollanter och näringen. Betessäsongen förlängdes och det infördes en möjlighet att dela upp betesperioden i fler än en period. Krav infördes på minst 60 dagars sammanhållen betesperiod i hela landet. Enligt Jordbruksverket skulle förslaget leda till möjligheter att ha korna ute under de mest fördelaktiga perioderna ur vädersynpunkt, samt att den sammanhållna stallperioden skulle minska. Lantbrukarnas Riksförbund var nöjda med denna uppdatering och uttryckte bland annat att "Det här kommer att innebära förbättringar för både djuren och för lantbrukaren. Lantbrukaren kommer i högre utsträckning än idag att kunna anpassa betesdriften till det egna företagens naturliga förutsättningar. Regeländringen innebär en anpassning till ett modernt jordbruk med mjölkrobotar och frigående djur i lösdrifter".

3. Forskningen om bete

Mjölkkors hälsa och välfärd har visats vara bättre i produktionssystem som tillåter motion, eftersom motion är en förutsättning för en välfungerande rörelseapparat (Philips et al., 2013). Många forskare är överens om att regelbunden motion genom frigående system med utevistelse och bete ger de bästa förutsättningarna för en god hälsa och välfärd hos kor (t.ex. Cook, 2004; Regula et al., 2004; Seo et al., 2007; Rushen et al., 2008; Ellis et al., 2009; Charlton, 2011; Falk, 2012.och Philips, 2013).

Hältor och förlamning är bland de vanligaste hälso- och välfärdsproblemen för mjölkkor och oftast beror detta på problem med klövhälsan. Kor som får motion har visats ha bättre klövhälsa (t.ex. Loberg et al., 2004). Många studier har även visat på förhållandet mellan klöv- och benproblem och bekvämt underlag och stallmiljö (t.ex. Vokey et al., 2001; Cook, 2003; Cook et al., 2004; Tucker et al., 2006). Forskning har visat att kor föredrar mjukt underlag som djupströbädd eller bete (t.ex. Ketelaar-de Lauwere et al., 2000; Wagner-Storch et al., 2003; Charlton et al., 2011). Det har även visats att bete/utevistelse kan ge kor möjlighet att återhämta sig från hälso- och välfärdsproblem (t.ex. Somers et al., 2003; Hernandez Mendo et al. 2007; Bicalho & Oikonomou, 2013). Olmos et al. (2009) visade att kor som gått på bete hade mindre allvarliga hovskador, mindre risk för problem med rörelseapparaten och mindre risk för kliniska håltor och lamhet, jämfört med liknande kor inomhus. Bete ger även korna större utrymme, bättre luftkvalitet, färre motsättningar med andra djur och möjligheten att utföra fler naturliga beteenden som att beta och synkronisera vad de gör med andra kor (t.ex. Charlton et al., 2011; Falk et al., 2012).

Problem med att hålla kor inomhus är bland annat att det begränsade utrymmet ökar aggression mellan djur (DeVries et al., 2004), begränsar djurens naturliga födosöksbeteende och möjligheten att äta selektivt (Rutter, 2010), ökar förekomsten av lamhet och mastit (Fregonesi & Leaver, 2001; Haskell et al., 2006) och leder till minskad generell komfort (Krohn & Munksgaard, 1993). I lösdrifter går kor endast mellan ett par hundra meter till maximalt ett par kilometer per dag. Det begränsande utrymmet leder även till stress och aggressioner och försvårar välfärden för ranglöga kor (Beneke et al., 1983;

Metz & Mekking, 1984). Charlton et al. (2011) menar att hållning av kor inomhus, även lösdriftssystem, leder till större social oro och därmed även en ökad risk för skador, jämfört med utevistelse/bete.

EFSA (European Food Safety Authority) var i sina vetenskapliga rapporter om mjölkkor från år 2009 tydliga med att mjölkkor helt utan tillgång till bete (s.k. zero-grazing) betraktades som en riskfaktor med stor potentiell inverkan på kornas beteende och välmående.¹ Senast i år (2015) gjorde Professor Emeritus på SLU Ingvar Ekesbo en uppdaterad genomgång över befintlig forskning på området och drog slutsatsen att ett slopande av beteskravet skulle öka sjukligheten och därmed antibiotikaanvändningen samt förorsaka djurägarna ekonomiska förluster. Han poängterade att betesdriften ger såväl hälsomässiga som ekonomiska fördelar oavsett inhysningsform, och att det inte finns något stöd inom forskningen för påståendet att kor som sommartid hålls inomhus i "moderna lösdriftsladugårdar" skulle vara lika friska som de som hålls på bete.²

I en studie av Presto Consulting 2014, på uppdrag av KRAV och riktad till mjölkproducenter med uppbundna kor som rastas utomhus, angav även dessa att bland de största fördelarna med att rasta kor utomhus var att korna får bättre ben- och klövhälsa, ökat socialt umgänge/ välbefinnande, att deras beteendemässiga behov tillgodoses, samt att korna blir friskare och mer lätthanterliga.³

4. Konsumenternas attityder

Under perioden den 7-9 augusti 2015 gjorde YouGov, på uppdrag av oss och flera andra svenska organisationer, en undersökning om hur pass viktiga de svenska mervärdena är för konsumenterna.⁴ Undersökningen visar att konsumenterna är mycket positiva till de svenska djurskyddsreglerna. Hela 85 % av de tillfrågade angav att det är viktigt för dem att djuren i den svenska livsmedelsproduktionen får vistas utomhus.

Åtta av tio av de tillfrågade ansåg att djuren behandlas bättre i Sverige jämfört med andra länder, och att detta är viktigt för dem när de väljer livsmedel. Lika många svarade dessutom att det faktum att Sverige använder betydligt mindre antibiotika i sin produktion är av vikt för dem. Hela nio av tio angav att de är beredda att betala lite mer för varor som har svenskt ursprung och ungefär hälften angav att

¹ European Food Safety Authority, 2009b. Scientific opinion on welfare of dairy cows in relation to behaviour, fear and pain based on a risk assessment with special reference to the impact of housing, feeding, management and genetic selection. Scientific Opinion of the Panel on Animal Health and Animal Welfare. EFSA, Parma, Italien. Rapport. Tillgänglig på:
<http://www.efsa.europa.eu/de/efsajournal/pub/1139>.

² Ekesbo, I. 2015. Sommarbete för mjölkkor - hälsotillstånd, fertilitet, mjölkavkastning, ekonomi. En litteraturgenomgång. Svensk Veterinärtidning nummer 8-9 2015.

³ <http://www.prestoconsulting.se/?fid=3596>

⁴ <http://www.worldanimalprotection.se/nyheter/ny-undersokning-konsumenterna-stodjer-gott-djurskydd>

de inte skulle handla svenska livsmedel i samma utsträckning ifall vi började hålla djuren på samma sätt som i övriga EU-länder.

Liknande resultat har setts i flera andra konsumentundersökningar de senaste åren. Vi har även sett att i de fall där det tagits fram en bra och tydlig märkning, samtidigt som handeln hjälpt till att lyfta fram dessa produkter, har försäljningen ökat markant (t.ex. svenskt griskött). På mejerisidan har sådan märkning (t.ex. svenskt ursprung) inte funnits på samma tydliga sätt och konsumenterna har därför inte getts tillräcklig information för att kunna ta ställning för de svenska mejeriprodukterna. Förhoppningsvis kommer den nyligen vidareutvecklade och utökade svenskmärkningen ge konsumenterna större kunskap om de unika svenska kraven för mjölkkor. Detta tror vi kommer kunna bidra till att svenska mejeriprodukter i ännu större utsträckning väljs i affärerna.

Det är tydligt att det finns en stark opinion för bete i Sverige. Under 2015 har bland annat vi och Djurskyddet Malmö informerat allmänheten om frågan och har tillsammans fått över 25 000 människor att visa sitt stöd för ett bibehållet beteskrav.

För en bättre kunskap och medvetenhet hos konsumenter tycker vi även det är viktigt att lyfta fram skolans roll och vikten av att tidigt utbilda barn och ungdomar om livsmedel och deras roll som konsumenter. För att som konsument kunna påverka behöver man känna till hur olika livsmedel framställs och skillnaden mellan produktionen i olika länder. I Animal Protection Index⁵ som jämförde olika länders regelverk kopplat till djurvälstånd, framgick det att Sverige saknar tydliga bestämmelser för hur djurvälstånd ska inkluderas i utbildning. Vissa andra länder, till exempel Österrike har inskrivet i sin djurskyddslag att centrala och lokala myndigheter är skyldiga att bidra till ökad kunskap om djurvälstånd, särskilt hos unga. De har även instiftat "The Austrian Association for Animal Welfare Education" som bland annat tar fram läromedel till skolor. Material om djurvälstånd har spritts till över 2400 skolor i landet och tusentals lärare har tränats i att hålla workshops på ämnet.

5. Betesreglerna i Finland och djurvälståndersättning

I den svenska debatten har det gjorts gällande att man i Finland får djurvälståndersättning för att hålla kor på bete. Så är dock inte fallet. De finska reglerna (592/2010, 17 §) slår fast att mjölkkor och kvigor som föds upp huvudsakligen för mjölkproduktion och som hålls uppbundna, ska under minst 60 dagar släppas på bete eller beredas annan ändamålsenlig plats för rastning under den period som börjar den 1 maj och som slutar den 30 september. Däremot kan man i Finland erhålla djurvälståndersättning för den hållning av kor på bete som sker utöver dessa regler.

⁵ World Animal Protection, 2014 <http://api.worldanimalprotection.org>

Som ett argument för att ta bort det svenska beteskravet ur lagstiftningen har det även lyfts fram att producenterna i ett sådant scenario skulle kunna få en djurvälferdsersättning från EU. Men någon sådan möjlighet finns inte så länge aktiviteten i fråga (som t.ex. att släppa ut kor på bete på sommaren) är praxis i landet. I EU:s tillämpningsanvisning, "Measure fiche" till artikel 33 (Animal welfare) i förordning 1305/2013 står följande:

"The commitments have to go beyond both EU and national mandatory standards and requirements. In absence of legislative standards/requirements in one of the areas as defined in Article 10 of the Commission Delegated Regulation (EU) No 807/2014, the current farming practise may be considered as baseline requirement. However, it must be proven that the commitments provide upgraded standards of production methods compared to the existing current farming practise and result in additional costs/income forgone."

I nuläget är det ingen i debatten som menar att bete bör eller kommer att bli ovanligt i Sverige, snarare har ju en klar majoritet av producenterna själva uttryckt att de skulle fortsätta att släppa ut sina kor även om detta inte krävdes av lagen⁶. Detta är självklart positivt, men önskan om särskilt EU-stöd för bete i Sverige är således inte realistiskt. Däremot verkar det inte finnas några hinder mot att man som i Finland skulle kunna betala ut en djurvälferdsersättning till ett fåtal producenter som går ännu längre än vad lagstiftningen kräver.

6. God investering eller endast kostnader

Under 2014 presenterade Jordbruksverket sin rapport "Beteskravets effekter på lönsamheten i mjölkföretagen"⁷. Rapporten slog fast att beteskravet innebar försämrad lönsamhet genom minskad mjölkavkastning, främst på grund av ett begränsat foderintag under dessa månader. Rapporten omfattade dock inte några skattningar av betets mervärde i konsumentledet, eller de ekonomiska fördelar som betesdriften medför tack vare bättre djurvälferd och djurhälsa. Vi och många andra med oss har framfört att rapportens slutsatser därför inte kan anses fullständiga eller trovärdiga

I den genomlysning av Ingvar Ekesbo som publicerades i Svensk Veterinärtidning och som tidigare omnämnts, undersökte han specifikt vilket värde god djurvälferd har på ett lantbruk. Ekesbo fann att lantbrukaren gör en vinst på över 3 000 kronor per ko och år för kor som hålls på sommarbete (även

⁶ <http://www.svt.se/opinion/bete-bidrar-till-bra-djurvalfard>

⁷ SJV 2014:16.

http://www2.jordbruksverket.se/download/18.37e9ac46144f41921cd33bb9/1412155134737/ra14_16v2.pdf

kor i lösdrift). Kor som får beta har bland annat ökad välfärd, bättre hälsa, färre skador, högre fruktsamhet och minskat behov av antibiotika än kor som hålls inne året om.

SCAW (Swedish Centre for Animal Welfare) publicerade nyligen en rapport om ekonomiska konsekvenser av beteslagstiftningen, som bland annat drar slutsatsen att mjölkföretagets ekonomi påverkas positivt av de minskade eller uteblivna kostnaderna som en bättre djurhälsa ger. Kornas bete påverkar samhället positivt genom sina effekter på miljö, landsbygdsutveckling, antibiotikaanvändning och konsumtionsmönster och medför därmed utöver tydliga hälso- och välfärdsfördelar även stora samhällsekonomiska och etiska värden. En viktig aspekt som framhålls i rapporten är även att om man ska kunna tala om "svenska mervärden" i stort, krävs att de förknippas med svensk djurhållning generellt och inte endast med en mindre premiumproduktion.⁸ Denna rapport var ett första steg i det mer omfattande projektet "Vinster genom välfärd" som SCAW/SLU kommer att arbeta vidare med.

7. Röster från betesresan – och våra kommentarer

Producenterna om sin situation

"Det är regelkrånglet och bemötandet som är det jobbigaste för oss"

"Vi bönder behöver få rätt stöd och mindre krångel och byråkrati"

Vår kommentar: Jordbruksverket arbetar för att minska onödig byråkrati vilket är väldigt positivt. Verket arbetar också för att bemötandet ute hos producenterna ska förbättras så att den goda dialogen kan stärkas. Enligt vår uppfattning är det viktigt att verket fortsätter att arbeta löpande med dessa frågor och tillsammans med länsstyrelserna i ännu större utsträckning profilerar sig som en rådgivande och vägledande myndighet. Det ska vara lätt att göra rätt. Lagstiftningen fyller en oerhört viktig roll som en samhällelig lägstanivå och skapar förtroende hos allmänheten. I kontinuerlig utvärdering av regelverket bör man ständigt sträva efter förenklingar, men samtidigt tydligt skilja på vad som kan innebära mindre onödigt arbete för producenten utan att samtidigt äventyra syftet med de krav som ställs.

"Jag känner ibland en enorm misstänksamhet från myndigheterna. Djurskyddskontrollerna är värst"

Vår kommentar: Sådana synpunkter har också redovisats under de regionala träffar som livsmedelsstrategin har arrangerat. Enligt vår uppfattning krävs det ett omtag för att kontakterna med myndigheten ska präglas av tillit. Målet bör vara att det blir naturligt att vända sig till Jordbruksverket och till länsstyrelserna för att få råd och vägledning och att djurskydd återigen blir något positivt som

⁸ Alvåsen, K. 2015. Ekonomiska konsekvenser av krav på bete för mjölkkor. SLUID: SLU.scaw.2015.2.1.1-36

förknippas med framgång och arbetsglädje. En etisk uppförandekod för djurskyddskontrollanterna kan vara ett redskap som behövs för att komma framåt.

"Någon måste betala, så enkelt är det. Jag kan inte leva på luft"

Vår kommentar: Vi delar uppfattningen om att producenterna får alltför lite betalt. Studien från YouGov visar att svenska konsumenter är beredda att betala mer för svenska produkter. Men för att detta ska kunna ske krävs tydlig märkning och överenskommelser mellan bransch och handel. Mjölkkrisen är fortfarande väldigt lågt och en prishöjning som går direkt till producenten vore det allra bästa. Mejerierna måste ta sitt ansvar och se till att producenten ges ordentligt betalt. Det krävs också att den offentliga upphandlingen ställs om mot att handla mejeriprodukter som uppfyller motsvarande krav som vi har i Sverige. Som lyfts fram på flera håll bör det även finnas goda och till stor del outnyttjade exportmöjligheter för svenska mejeriprodukter.

"Varför jag startar mjölkproduktion? Nu kan det bara gå bättre..."

Vår kommentar: Det krävs framtidstro inom den svenska produktionen. Och det krävs en rad åtgärder för att säkerställa en positiv utveckling, vilket vi ser fram emot att se i den kommande svenska livsmedelsstrategin. Om producenterna känner sig lyssnade på ökar även möjligheterna att tillsammans komma framåt mot den målsättning som de allra flesta delar: en lönsam produktion utan att tumma på viktiga mervärden som t.ex. djurvälstånd.

"Jag är lite trött på att alla pratar om problem - det vore bättre ifall mer energi lades på att diskutera fram lösningar"

Vår kommentar: Genom att lägga fokus på lösningar skapas framtidstro. Egentligen är det två typer av åtgärder som måste kunna hanteras i samverkan mellan producenter, myndigheter och intresseorganisationer: Drastiska och sådana som hör till vardagen. Till de drastiska hör sådana där särskilda behov uppstår på grund av förändringar på världsmarknaden etc. Till de vardagliga hör regelförenklingar, bemötande, kontroller osv.

Producenterna om beteslagstiftningens vara eller icke vara

"Om vi tog bort det svenska kravet på bete kommer vi att kunna få ersättning från EU ifall vi fortsätter att hålla våra kor på bete sommardag"

Vår kommentar: Så är nog inte fallet. Djurvälstånd ersättning kan inte betalas ut till sådant som är praxis, enligt dagens regler.

Men enligt den senaste undersökningen som Svensk Mjölk gjorde så hade svenska mjölkbönder sina kor ute betydligt mer än det lagstadgade kravet⁹. För detta torde det vara möjligt att betala ut ersättning. Sverige bör också jobba inom ramen för CAP för att det ska vara möjligt att betala ut djurvälferdsersättning för hållning utöver de gemensamma EU-reglerna. Nu finns det inte några sådana då det gäller kor. Det är problematiskt av flera anledningar och vi anser att Sverige bör ta täten och verkligen driva på för minimiregler för hållning av mjölkkor inom EU.

"Om det svenska kravet på bete tas bort sågar vi av en av grenarna vi sitter på. Då kan konsumenterna lika gärna välja mjölk från andra länder"

Vår kommentar: Vi ser den risken och den stöds också av vår senaste opinionsundersökning från YouGov i augusti i år. Det kommer förmodligen att bli väldigt svårt att kommunicera till konsumenterna att bara vissa mjölkkor får gå ut, risken är att detta underminerar bilden av svensk produktion och viljan att välja svenska mejeriprodukter överhuvudtaget.

"Att ta bort betet skulle nog kunna påverka bilden av mjölkproduktion negativt"

Vår kommentar: Som vi tidigare nämnt är ett av de viktigaste syftena med en minimilagstiftning att allmänheten och konsumenterna kan känna sig trygga med svensk livsmedelsproduktion och det svenska djurskyddet. Vi tror att det skulle bli svårt att upprätthålla det idag höga förtroendet i ett läge där den nuvarande lägstanivån plockas bort till förmån för en mer differentierad produktion och en djurvälferdsnivå som helt bygger på frivilliga initiativ. Självklart kan producenterna arbeta med högre standarder än vad miniminivån kräver och på så vis sticka ut, marknadsföra sig och vinna marknadsfördelar – men om inte en rimlig botten finns som gäller för alla inom produktionssegmentet, finns en stor risk att konsumenterna drar alla över en kam och att förtroendet generellt försämras.

Producenterna om betets positiva effekter

"Enligt ko-kontrollen har jag har över 30 procentenheter bättre klöv- och benhälsa på mina kor än snittet. Det är klart att det påverkar min lönsamhet positivt"

Vår kommentar: Fantastiskt bra! Ben- och klövhälsan bör förbättras då det gäller nötkreatur. Sedan i år kan man dessutom få djurvälferdsersättning från staten om man genomför sådana åtgärder. Detta är ett exempel på när djurvälferdsersättningar både kan stärka djurhälsan och konkurrenskraften.

"Jag mår bra av att se mina kor få gå ute och ser att de också mår bra av det" "Betet fungerar bra och jag vill att mina kor ska få komma ut. Beroende på vädret så föredrar korna att mestadels vara ute på kvällarna eller nätterna, de måste få välja när de vill vara ute"

⁹ <http://www.svt.se/opinion/bete-bidrar-till-bra-djurvalfard>

Vår kommentar: Många mjölkproducenter tycker att betet är en naturlig och trevlig del av deras arbete, och ser på sina kor att de mår bra av det, vilket också får dem själva att må bra. Vi vet att betet är det mest naturliga sättet för en ko att både röra sig, äta och umgås med andra kor. Det är det bästa sättet att tillgodose kornas behov av naturligt beteende. Samtidigt bör det finnas en viss valmöjlighet utifrån djurens egna preferenser och inte en alltför stelbent lagstiftning, eftersom detta kan leda till frustration och till att värdet med lagstiftningen inte upplevs.

Övrigt

"Barnen i skolorna får inte lära sig tillräckligt om mjölkproduktion, kanske måste vi lägga mer tid på att bjuda in allmänheten till våra gårdar"

Vår kommentar: Vi delar uppfattningen och djurskyddsfrågorna bör tas upp i större utsträckning inom den svenska skolan. I det Animal Protection Index som vi tagit fram får Sverige dåligt betyg då det gäller hur djurskyddsfrågorna hanteras inom skolväsendet. Vi inkluderar därför en hemställan till skolministern om att djurskyddsfrågorna ska föras in i skolans läroplaner.

"Visst är det konstigt att mina barn i skolan serveras mjölk som inte producerats under samma villkor som de jag måste följa"

Vår kommentar: Ja, det tycker vi också. Vi arbetar för att den offentliga upphandlingen ska styras mot produkter som producerats med lika eller högre djurskyddsvillkor än dem vi har i Sverige.

8. Förslag på åtgärder

Hemställan till Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht:

- Att i det fortsatta arbetet med den nationella livsmedelsstrategin samt en ny djurskyddslag verka för ett bibehållet och stärkt djurskydd, samtidigt som vissa förenklingar/förbättringar görs för producenterna.

Det är avgörande att vi alla sätter ut samma riktning och mål för den svenska livsmedelsproduktionen, och tillsammans arbetar för att denna ska ske under bra och etiska förhållanden. Grundläggande för ett gott djurskydd är att djur ges möjlighet att bete sig naturligt i så stor utsträckning som möjligt. Detta är vad vi gemensamt bör sträva efter inom animalieproduktionen och utvecklingen måste vara mot mer naturligt beteende för fler djur, inte tvärtom.

- Att utveckla möjligheterna till djurvälståndersättning för de producenter som går längre i sitt arbete med djurskydd än vad lagstiftningen kräver.

- Att aktivt verka för minimiregler för mjölkkor på EU-nivå.

Hemställan till konsumentminister Per Bolund:

- Att fortsätta verka för ökad kunskap och därmed beslutsmakt hos konsumenterna.

Tydlig och transparent märkning är avgörande för att konsumenterna ska kunna signalera vad de vill ha genom sitt köpbeteende. Samtidigt behövs en politisk riktning som gör det enklare att välja bra produkter som samhället vill se mer av. Till exempel bör miljövänliga alternativ och varor framställda med extra god djurvälstånd inte bara bli nisch-varor för de som har det särskilt bra ställt, utan "goda val" bör kunna göras av alla i samhället.

Hemställan till skolminister Gustav Fridolin:

- Att inkludera djurskydd/djurhållning som en naturlig del av grundskolans läroplaner och därmed i undervisningen

Detta framför allt i ämnen som hemkunskap, samhällsvetenskap (etik) samt biologi (djurens behov). Detta med målet att eleverna får en förståelse "från jord till bord" och lär sig använda sin konsumentmakt på ett medvetet sätt.

Hemställan till Leif Denneberg, generaldirektör för Jordbruksverket:

- Begreppet djurskydd måste förknippas med något positivt som alla gemensamt arbetar mot och strävar efter att förbättra.

Av största vikt är att fortsätta arbeta för en bättre dialog mellan producenter och kontrollanter samt minska onödigt regelkrångel och byråkrati. Samtidigt måste systemet vara rättssäkert och att inte följa regelverket måste få konsekvenser, men samma för alla. En utmaning för Jordbruksverket inför framtiden som vi ser det, är att sträva efter en rådgivande och hjälpande profil/approach, men som måste balanseras med den mer granskande funktionen som fokuserar på efterlevnad. Vi är övertygade om att dagens kontrollanter är oerhört kompetenta. Det som verkar saknas är en känsla av "common goal" och att de kan hjälpa producenterna att nå det gemensamma målet: att våra producerande djur ska ha en god välfärd.

9. Avslutning

Vi hoppas att med den här rapporten kunna bidra till den pågående debatten, och till att skapa bättre förutsättningar för en svensk mjölkproduktion som bygger på säkra livsmedel producerade med ett gott djurskydd. Svensk livsmedelsproduktion står just nu vid ett vägskäl och det vi är rädda för, är att

uppluckrandet av unika svenska djurskyddskrav och därmed starkt befästa mervärden, innebär början på ett sluttande plan och ett "race mot botten". Nu när vi är i ett skede där vi diskuterar visioner och framtiden bland annat för den svenska animalieproduktionen, behöver vi staka ut den bästa möjliga vägen framåt. Då gäller det att både definiera hur vår sämsta respektive bästa produktion ska se ut ur t.ex. ett djurskyddsperspektiv. Vad är det minsta vi kan acceptera av en modern och etisk djurhållning, och vad ska utgöra premiumprodukterna, vars efterfrågan verkar öka i Sverige men som även kan innebära goda möjligheter på exportmarknaden?

Det handlar inte om misstro mot svenska producenter. Det handlar om att vilja säkerställa och hitta så bra garantier som möjligt för svensk animalieproduktion. Det handlar om att vi under lång tid byggt upp ett starkt förtroende för svenska produkter, och parallellt ett väldigt bra djurhälsoläge med låg antibiotikaförbrukning och därmed låg risk för resistens. Det är verklighetsfrånvänt att inte erkänna den viktiga roll vår djurskyddslagstiftning, tillsammans med goda rutiner för smittskydd och rapportering etc. spelat för detta. Det vore även verklighetsfrånvänt att idag, när medvetenheten om djurvälstånd och önskan efter etiskt framställda produkter är större än någonsin, luckra upp säkerheten i det svenska systemet med mer frivilliga och godtyckliga mekanismer. Det bör aldrig vara frivilligt att leva upp till basala krav på djurskydd och hälsa. Producenten ska inte behöva välja mellan att sänka standarden eller lägga ner. Istället måste vi som samhälle och genom samarbete i hela livsmedelskedjan skapa de förutsättningar som behövs för att komma vidare i rätt riktning.

Det är tydligt att det finns många mjölkproducenter som är positiva till att ha sina kor på bete, men tyvärr får dessa inte riktigt komma fram i debatten. Vår samlade upplevelse är att det i många fall är upplevt "regel- och kontroll-krångel" snarare än att ha korna utomhus i sig, som orsakar frustration. Det måste vara lätt för producenten att göra rätt och att leva upp till en god djurvälståndsnivå. Samtidigt måste det vara självklart för våra djur att bete sig naturligt, och att frånta mjölkorna rätten till bete är att frånta dem en stor del av deras natur. Nu hjälps vi åt att sätta ut kursen mot framtidens produktion och göra det möjligt för producenterna att ge båda sina djur och sig själva det de behöver!

www.worldanimalprotection.se

P: Box 22536, SE-104 22 Stockholm B: Hantverkargatan 55 T: +46 (0)8 617 79 70 F: +46 (0)8 650 18 50
Pg: 90 01 744 BG: 900-1744 M: info@worldanimalprotection.se